

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ
ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
Қ. ЖУБАНОВ АТЫНДАҒЫ АҚТӨБЕ Өңірлік
УНИВЕРСИТЕТІ

«Бекітемін»

Қабылдау комиссиясының төрағасы
Л.Ч.Карабасова

02 2024 ж.

В007 «Көркем еңбек және сызу мұғалімдерін даярлау»
білім бағдарламасының тобы бойынша шығармашылық
емтихан
БАҒДАРЛАМАСЫ

Ақтобе қаласы,
2024 жыл

В007 «Көркем еңбек және сызу мұғалімдерін даярлау» білім бағдарламасының тобы бойынша шығармашылық емтихан бағдарламасы «Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті Жоғары және жоғары оқу орнынан кейін білім беру бағдарламасына білім алушыларды қабылдау ережесіне» сәйкес құрастырылған.

Құрастырғандар:

Кургамбеков М.С. п.ғ.к., «Көркем еңбек және дизайн» кафедрасының меңгерушісі
Есенгулов Ж.К. аға оқытушы, ҚР Суретшілер Одағының мүшесі.
Кемалова Г.Б. аға оқытушы, магистр

Шығармашылық емтихан бағдарламасы «Көркем еңбек және дизайн» кафедрасының отырысында қаралды

Хаттама № 8 «27» 03 2024ж.

Кафедра меңгерушісі Кургамбеков М.С.

Шығармашылық емтихан бағдарламасы Кәсіби-шығармашылық факультетінің әдістемелік кеңесімен талқыланды.

Хаттама № 7 «28» 03 2024 жыл

Әдістемелік кеңес төрағасы Тілеужанова Р.А.

ТҮСІНІК ХАТ

«Көркем еңбек және сызу мұғалімдерін даярлау» білім беру бағдарламасы адамның белгілі бір табиғи және жинақталған мәліметтермен қабілеттерінің болуын талап ететін шығармашылық мамандықтар қатарына жатады.

Қабылдау емтихандарының бағдарламасы мен тапсырмалары шығармашылық қабілеттері бар, бейнелеу сауаттылығы, көркемдік талғамы, композициялық және графикалық деңгейдегі жұмыстарды игере алатын, жастарды толық көлемде анықтайтындай етіп жасакталған.

Сурет бойынша шығармашылық емтиханның мақсаты болашақта көлемнің сызықты-құрылымды құрылысын және суреттің жарық-көленке шешімін анықтау болып табылады.

Міндеттер:

1. Суретті парақта композициялық мәнерлі орналастыру іскерлігін анықтау.
  2. Заттардың сызықтық құрылуын, олардың пропорцияларын және кеңістіктік өзара байланысын беруді тексеру.
  3. Заттардың көлемін, фактурасын, рендік және жарықпен беру білігін анықтау.
- Кескіндеме бойынша шығармашылық емтиханның мақсаты алғашқы кескіндеме дағдыларын анықтау, кескіндеме құралдарымен кеңістік, композиция, колорит, заттардың материалдылығын бере білу болып табылады.

Міндеттер:

1. Аквадельмен жұмыс жасау біліктілігін анықтау (аквадель бояуларының ерекшеліктерін түсіну, аквадель қылқаламдарын еркін меңгеру).
2. Аквадель техникасында лессировка, а-ля-прима, әдістерін білу және т. б.
3. Көлем туралы білімін анықтау (бейнеленген затты жарық-көленке арқылы көлемін бере білу, натюрморт элементтерін жарық-көленке арқылы түстің өзгеруін бере

білу, рефлексстер мен заттардың материалдылығын түспен беру).

4. Кеңістіктік қатынастар бойынша іскерлігін анықтау (ауа перспективасын ескере отырып, кеңістікті түспен беру).

ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ЕМТИХАН ӨТКІЗУ ТӘРТІБІ

1.1 Шығармашылық дайындықты талап ететін мамандықтарға түсуші тұлғалар университеттің қабылдау комиссиясы өткізетін шығармашылық емтихандарды тапсырады.

1.2 Шығармашылық емтихан тапсыру үшін түсушілердің өтініштерін қабылдау 20 маусымнан 07 шілдеге дейін мына мекен-жай бойынша жүзеге асырылады: Ә. Молдағұлова көшесі 34.

1.3 Шығармашылық емтихан күнтізбелік жылдың 08-13 шілде аралығында өткізіледі.

1.4 Жалпы орта, техникалық және кәсіптік немесе орта білімнен кейінгі білімі туралы құжаттары бар, шығармашылық дайындықты талап ететін жоғары білімнің білім беру бағдарламалары тобына түсетін тұлғалар екі шығармашылық емтихан тапсырады.

1.5 Жоғары білім берудің қысқартылған мерзімін қарастыратын кадрларды даярлаудың үксас бағыттары бойынша шығармашылық дайындықты талап ететін жоғары білім берудің білім беру бағдарламалары тобына түсетін тұлғалар бір шығармашылық емтихан тапсырады.

1.6 Жалпы орта немесе техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім туралы құжаттары бар оқуға түсушілер үшін шығармашылық емтихандар 50 балдық жүйе бойынша бағаланады.

1.7 Шығармашылық дайындықты талап ететін жоғары білімнің білім беру бағдарламалары бойынша оқуға түсушілер шығармашылық емтихандарды тапсыру үшін университеттің қабылдау комиссиясына келесі құжаттарды тапсырады:

- 1) жалпы орта немесе техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім туралы құжат (түпнұсқа);
- 2) өлшемі 3x4 сантиметр 2 фотосурет;

3) жеке басын куәландыратын құжаттың көшірмесі;

4) ҰБТ сертификаты (бар болса);

1.8 Шығармашылық емтихандар бейне және (немесе) аудио жазбамен жабдықталған аудиторияларда өткізіледі.

1.9 Аудиторияға кірушілерге шығармашылық емтихандарды өткізуге рұқсат беру рұқсаттама мен жеке басын куәландыратын құжатты көрсеткен кезде жүзеге асырылады.

1.10 Шығармашылық емтихан басталғанға дейін оқуға түсушілерге емтихан материалдары беріледі және титулдық парақтарды рәсімдеуге қойылатын тәртіп түсіндіріледі, сондай-ақ емтихандардың басталу және аяқталу уақыты, нәтижелерді жариялау уақыты мен орны және апелляцияға өтініш беру рәсімі көрсетіледі.

1.11 Шығармашылық емтиханды өткізу қорытындысы бағалар ведомосімен, комиссия хаттамасымен еркін түрде рәсімделеді және нәтижелерді жариялау үшін қабылдау комиссиясының жауапты хатшысына (оның орынбасарына) беріледі. Комиссия хаттамасына комиссияның төрағасы және қатысып отырған барлық мүшелері қол қояды.

1.12 Шығармашылық емтиханның нәтижелерін қабылдау комиссиясы емтихан өтетін күні жариялайды.

1.13 Шығармашылық емтихан нәтижелері бойынша оқуға түсушіге шығармашылық емтихан тапсыру орнына қарамастан ақылы негізде ЖОО-ға түсу үшін ведомосынан үзінді беріледі.

- Шығармашылық емтихан 2024 жылдың 08-15 шілде аралығында өтеді.

- Ақылы бөлімге түсу үшін талапкерлердің өтініштерін қабылдау 05 тамыздан 10 тамызға дейін жүргізіледі.

- Ақылы бөлімге шығармашылық емтихан 2024 жылдың 12-15 тамыз аралығында өткізіледі.

МАЗМҰНЫ

«Көркем еңбек және сызу мұғалімдерін даярлау» білім беру бағдарламасына түсу үшін түсушілер екі шығармашылық емтихан тапсыруы тиіс: «Сурет» және «Кескіндеме».

Бірінші шығармашылық емтихан-Сурет (гипстен жасалған адамның бет маска суреті)

1. Натюрморттың құрылымы және құрылысы.

2. Суреттің тоналды бірлігі мен тұтастығы.

Негізгі өлшемдер

Сурет бойынша емтихан кезінде (натюрморт) түсуші суретті орындауда келесі Дағдылар мен біліктерді көрсетуі тиіс:

№	Талаптар	Баллдар
1	Заттардың кеңістіктегі өзара орналасуы (парақта орналасуы)	10 балл
2	Суреттегі заттардың пропорциясын дұрыс беру	10 балл
3	Суреттегі заттардың формасының конструктивтік және перспективті құрылымы.	10 балл
4	Суретте реңдік қарым-қатынасты бере білуі.	10 балл
5	Бейнеленген заттардың материалдылығын беру, композицияның бүтіндігі	10 балл
Барлығы		50 балл

Екінші шығармашылық емтихан-Кескіндеме (натюрморт)

1. Натюрморттың құрылымы және құрылысы.

2. Суреттің тоналды бірлігі мен тұтастығы.

Негізгі өлшемдер

Кескіндеме бойынша емтихан кезінде (натюрморт) түсуші сурет жүргізуде келесі Дағдылар мен іскерлікті көрсетуі тиіс:

№	Талаптар	Баллдар
1	Суретті дұрыс құру және парақта орналастыру	10 балл
2	Көлемді формаларды перспективалық құру	10 балл
3	Негізгі түс қатынастарын беру	10 балл
4	Натюрморттың колористикалық шешімі.	10 балл
5	Заттардың тұтастығы мен композициялық бірлігі	10 балл
Барлығы		50 балл

НЕГІЗГІ ТАЛАПТАР Сурет

Сурет бойынша шығармашылық емтихандарға практикалық бөлім кіреді. Тапсырманы орындау үшін әрбір 10-15 адамға бір қойылым ұсынылады.

Сурет бойынша емтихан бір тапсырмадан тұрады: - сурет бойынша - гипстен жасалған адамның бет бетпердесі суреті; (*қосымша-1*) тапсырманы орындау уақыты - 240 минут. Тапсырма 50 балдық шкала бойынша бағаланады.

Сурет материалдары: қағаз (А3), қарындаш, өшіргіш, қағаз қысқышы.

Инклюзивті (ерекше) талапкер қалыпты талапкерлермен бірге шығармашылық емтихандарды тапсыру барысында, (есту, көру, сөйлеу мүшелерінің ақаулықтары бар талапкерлер үшін) жеңілдіктер қарастырылған:

- Оқытушының бақылауымен талапкердің еркін түрде жүріп тұруына (өз жұмысын тұрып қарауы, берілген қойылымға жақындауы, ұстауы, әжетханаға баруына) мүмкіндік жасау;
- Қол моторикасындағы кемшіліктерді, тірек - қимыл жүйесі өзінде арнайы құрылыммен жүретін талапкерлерді (қарандашты, қылқаламды, бояуларды ұстау, әр түрлі ракурста қолдарды қимылдату барысын және де бірінші қабатта емтиханды қабылдау) ескеру қажет.

1. «Сурет» емтиханынан:

- Сурет салу барысында суреттің құрылымын тұрғызуға жеңіл түрін қарастыру және штрихтау барысында жартылай штрихтап бітіру.

2. «Кескіндеме» емтиханынан:

- Кескіндеме жазу барысында түстік шешімін жартылай көрсетіп аяқтау.

Бағалау критерийлері

«5» бағасы 45-50 балл (өте жақсы)

Емтихан жұмысында:

- жинақтау белгісі толығымен іске асырылуы;
- бейнеленген объектілердің шамалары мен пропорцияларының толық сәйкестігі;
- форманың негізгі конструктивтік және пластикалық ерекшеліктері толығымен анықталуы;
- бейненің тұтастығы, жекелеген бөліктер мен бөлшектердің үнсіз дыбысталуының келісімділігі.

«4» бағасы 39-44 балл (жақсы).

Емтихан жұмысында:

- жинақтау белгісін жеткілікті дәрежеде сезінуі;
- айтарлықтай дәрежеде бейнеленетін объектілердің шамалары мен пропорцияларының сәйкестігі;
- форманың негізгі конструктивтік және пластикалық ерекшеліктері елеулі дәрежеде анықталуы;
- жеке бөліктер мен бөлшектердің үнсіз дыбысталуының тұтас бейнесінің орналасуы.

«3» бағасы 29-38 балл (қанағаттанарлық).

Емтихан жұмысында:

- суретті парақта дұрыс орналастырылмауы;
- бейнеленген объектілердің шамалары мен пропорцияларының сәйкестігі туралы түсінік пен олардың формасының негізгі конструктивтік және пластикалық ерекшеліктерін анықтауы;
- бейнеленген форманың конструктивтік құрылымы жеткілікті анықталмауы;
- бейненің жекелеген бөліктер мен бөлшектердің үйлесімділігінің нақты табылмауы

«2» бағасы 28 балдан бастап, төмен (қанағаттанарлықсыз)

Емтихан жұмысында:

- берілген парақ бетінде суреттің дұрыс орналастырылмауы (суреттің төменгі жағына, және жоғары жағына, кіші немесе тым үлкен көлемде орналасуы);
- бейненің шамадан тыс жеңілдетулігі және примитивтілігі.

Ескерту: Бірінші емтиханның қанағаттанарлықсыз баға алған талапкерлер (28 балдан төмен) екінші емтиханға жіберілмейді

Кескіндеме

Кескіндеме бойынша шығармашылық емтихандарға практикалық бөлім кіреді.

Тапсырманы орындау үшін әрбір 10-15 адамға бір қойылым ұсынылады. Тапсырманы орындау уақыты - 240 минут. Тапсырма 50 балдық шкала бойынша бағаланады.

Кескіндеме бойынша емтихан бір тапсырмадан тұрады:

- кескіндеме бойынша-емтихандық қойылым утилитарлық-тұрмыстық мақсаттағы санаулы заттардан тұрады: тостағандар, құмыралар, сондай-ақ 2-3 бұрқу аясындағы жемістер мен көкөністер. (қосымша-2)

Кескіндеме материалдары: қағаз (А3), қағаз қысқыштары, акварель, қылқалам / № 5, 6/, палитра.

«5» бағасы 45-50 балл (өте жақсы)

Емтихан жұмысында:

- жинақтау белгісі толығымен іске асырылуы;
- бейнеленген объектілердің шамалары мен пропорцияларының толық сәйкестігі;
- форманың негізгі конструктивтік және пластикалық ерекшеліктері толығымен анықталуы;
- бейненің тұтастығы, жекелеген бөліктер мен бөлшектердің үнсіз дыбысталуының келісімділігі.
- түс пен келістіктік қарым-қатынастың тұтастығы.

Бағалау критерийлері

«4» бағасы 39-44 балл (жақсы).

Емтихан жұмысында:

- жинақтау белгісін жеткілікті дәрежеде сезінуі;

Қойылымның парақ бетінде дұрыс орналастырылуы
- айтарлықтай дәрежеде бейнеленетін объектілердің шамалары мен пропорцияларының сәйкестігі;
- форманың негізгі конструктивтік және пластикалық ерекшеліктері елеулі дәрежеде анықталуы;
- жеке бөліктер мен бөлшектердің үнсіз дыбысталуының тұтас бейнесінің орналасуы
- түс пен кеңістіктік қарым-қатынастар берілуінің тұтастығы жеткіліксіз.

«3» бағасы 29-38 балл (қанағаттанарлық)

Емтихан жұмысында:

- суретті парақта дұрыс орналастырылмауы емес;
- бейнеленген объектілердің шамалары мен пропорцияларының сәйкестігі туралы түсінік пен олардың формасының негізгі конструктивтік және пластикалық ерекшеліктерін анықтауы;
- бейнеленген форманың конструктивтік құрылымы жеткілікті анықталмауы;
- бейненің жекелеген бөліктері мен бөлшектердің үйлесімділігінің нақты табылмауы;
- түс, тондық, кеңістіктік қарым-қатынастардың берілуінің жеткіліктілігі.

«2» бағасы 28 баллдан бастап, төмен (қанағаттанарлықсыз)

Емтихан жұмысында:

- берілген парақ бетінде суреттің дұрыс орналастырылмауы жоқ (суреттің төменгі және жағына жоғары, жағына, кіші немесе тым үлкен көлемде орналасуы);
- бейнеленетін қойылымдардың шамалары мен пропорцияларының сәйкестігінің елеулі бұзылуы, олардың формасының негізгі конструктивтік және пластикалық ерекшеліктерін анықтаудың әлсіздігі;
- бейненің шамадан тыс жеңілдетулігі және примитивтілігі.

КУРС БОЙЫНША ДЕРЕКТЕР МЕН РЕСУРСТАР Негізгі әдебиет

1. Академиялық кескіндеме / Бегимбай К. М., 2018. - 77 б..
2. Сарсекеев А. . Арнайы кескіндеме / Сарсекеев А. ., 2019. - 153 б.
3. Буркитбаев Т.С., Кунжигитова Г.Б., Жолдасбекова Қ.А. Сурет: оқу құралы / Т.С. Буркитбаев, Г.Б. Кунжигитова, Қ.А. Жолдасбекова. – Алматы: Эверо, 2020.
4. Баубекөв С.Д., Таукебаева К.С. Сурет (техникалық). Оқу-әдістемелік құрал. 01070000 – Технология. – Алматы, Эверо, 2020.
5. Ломакин Ю.И., Жанбыршиев С.Н., Жанибекова Э.Ж., Кунжигитова Г.Б. Академический рисунок-III / Учебное пособие. – Алматы, Эверо, 2020.
6. Утепбаев Н. Н. Академиялық сурет / Утепбаев Н. Н., 2018. - 265 б
7. Тен В. Г. Альбом учебных постановок / Тен В. Г., Буркитбаев Т. С., Кунжигитова Г. Б., 2018. - 73 б.
8. Айдосов А. Казак авангарды / Айдосов А., 2020. - 241 б
9. Ералин Қ. Өнер шығармаларын талдау: оқу құралы / Қ. Ералин. – Алматы: TechSmith, 2019. - 120 б.

Қосымша әдебиет

1. Айдосов А.Н. Кескіндеме сыры : Оқу құралы / А. Н. Айдосов, Ж. Б. Джартыбаева. - Алматы : Эпиграф, 2016.
2. Өтепбаев Н.Н. Академиялық сурет: Оқу құралы / Н. Н. Өтепбаев. - Алматы : ССК, 2017. - 264 б.
3. Тихонов, С.В. и др. Рисунок: Учебное пособие для вузов / С.В. Тихонов, В.Г. Демьянов, Б.Б. Подрезков. - 2-е издание - М.: Архитектура-С, 2016. – 296б
4. Новикова, Л.А. Рисунок и основы композиции : Программа обучения студента, syllabus для очной формы обучения. . - Рудный: РИИ, 2015. - 10 б.
5. TechSmith, 2018. - 120 б.
6. Буркитбаев Т.С. Сурет: оқу құралы / Т. С. Буркитбаев. - Алматы: TechSmith, 2018. - 112 б.

Электронды ресурстар:

1. <https://www.youtube.com/watch?v=KE-Z5BJSY6g>
2. https://www.youtube.com/watch?v=x6_JeUGk450

Қосымша 1

та 2

